

Srbija nema alternativu sagorevanju uglja da bi se dobila električna energija, ali smo spremni da u tome dostignemo evropske standarde, a struja iz termoelektrana je ne samo potrebna već i neophodna za elektroenergetski sistem Crne Gore kao i Makedonije i Republike Srpske, poručeno je sa regionalne stručne konferencije “Trebaju li Zapadnom Balkanu termoelektrane?”, koju su, pod institucionalnim pokroviteljstvom Ministarstva rudarstva i energetike danas organizovali internet portal Balkanmagazin i Business and economy center.

Trebaju li Zapadnom Balkanu termoelektrane? Na ovo teško, ali veoma aktuelno pitanje odgovori su različiti. Od onih koji, poput nevladinih organizacija, kažu “Ne” zbog velikog zagađenja životne sredine koje uzrokuju, preko tela Evropske unije, koja insistira na primeni ekoloških direktiva, koje se odnose na termoelektrane - pre svega direktive o velikim ložištima i industrijskim emisijama gasova i kažu, u najboljem slučaju, “Možda”, ako dovedete svoje termoelektrane na nivo evropskih ekoloških standarda.

Elektroenergetičari, predstavnici elektroprivreda, ali i političari, predstavnici vlada kažu “Da”, jer proizvodnja električne energije iz uglja čini 55 odsto ukupne proizvodnje u jugoistočnoj Evropi, a u Srbiji je taj procenat čak 70 odsto. Osim toga, Srbija od prirodnih resursa za električnu energiju ima samo vodu i ugalj, koji čini 99 odsto zaliha energenata Srbije, pa je očigledno da elektroenergetska nezavisnost i bezbednost zavise prevashodno od proizvodnje struje uz uglja.

Na konferenciji “Trebaju li Zapadnom Balkanu termoelektrane?” na ovo pitanje pokušali su da daju odgovor ministar energetike u tehničkoj vladi Aleksandar Antić, predstavnici Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine, predstavnici Energetske zajednice JIE, elektroprivreda Srbije, Crne Gore, Republike Srpske i Makedonije, Sekretarijata za zaštitu životne sredine Beograda kao i stručnjaci i predstavnici akademske javnosti.

Vlada Republike Srbije usvojila je strategiju razvoja energetike do 2025. godine sa projekcijama do 2030. godine, baš kako bi pokušala da odgovori na neka od ovih pitanja. Kako je ocenio ministar energetike Aleksandar Antić, u poslednje dve godine usvojen je i novi zakon o energetici, koji je sasvim implementirao regulativu EU, takozvani Treći energetska paket.

“Treba sagledati realnost da je 99 odsto rezervi energenata u Srbiji uglja i da se 70 odsto električne energije proizvodi iz uglja. S druge strane mi proizvodimo 38 teravat sati električne energije godišnje a 70 odsto od toga iz uglja, zbog čega nismo srećni. Moramo da sagledamo kako da umanjimo negativne efekte toga. Ali, takođe, treba da sagledamo i okruženje i realnost. Nema puno elemenata za tezu da Srbija ili Zapadni Balkan učestvuju u lokalnom ili globalnom zagađenju”, istakao je Antić, komentarišući da, na primer, Poljska iz

uglja proizvede godišnje četiri puta više struje od ukupne proizvodnje električne energije u Srbiji.

Antić je istakao da je EPS već uložio 200 miliona evra u elektrofiltere u termoelektranama i da će 13 termoelektrana, za koje je planu da ostanu biti oslobođene praškastog zagađenja, a radi se uveliko i na odsumporavanju u TE Kostolac i smanjenju nitratnih oksida u četiri bloka u termoelektranama.

“Do 2023. godine u svim blokovima većim od 300 megavata dostići ćemo standarde EU. Da bi se to postiglo biće uloženo još 700 miliona evra”, najavio je Antić dodajući da se, istovremeno, radi i na povećanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije, ali i da veliki potencijal leži u energetskej efikasnosti.

“Mi nemamo alternativu tome da ugalj sagorimo za dobijanje električne energije ali smo spremni da u tome dostignemo evropske standarde”, zaključio je Antić.

Na isto pitanje, da li su Zapadnom Balkanu potrebne termoelektrane, ekspert za životnu sredinu Energetske zajednice (EZ) Jugoistočne Evrope Peter Vajda odgovara sa - možda.

“Sa sadašnjim emisijama gasova termoelektrane bi trebalo pre da budu van energetskeg miksa na Zapadnom Balkanu nego da budu kičma proizvodnje električne energije. Diskusija o termoelektranama često se svodi na troškove, što je i očekivano. Ali se ne uzimaju u obzir eksterni troškovi, koje termoelektrane prave u vidu narušenog zdravlja, prerane smrtnosti, uništavanje vazduha, poljoprivrede... Kinezi danas bukvalno kupuju čist vazduh u kanisterima. A oni koji nemaju novac za to plaćaju svojim zdravljem”, poručuje Vajda ističući da je 2013. godine EZ uradila studiju koja pokazuje da je novčani efekat primene ekoloških standarda EU 15 puta veći od troškova za njihovu primenu.

Već od 1. januara 2018. godine počinje sa primenom EU regulativa, koja se odnosi na emisije gasova - što je u energetici već sutra.

On je ukazao i na efekte klimatskih promena, koje je i Srbija osetila na sebi tokom poplava 2014. godine.

Vesna Mitrović, načelnik odeljenja za zaštitu prirodnih resursa u Ministarstvu poljoprivrede i zaštite životne sredine podsetila je da Srbiju očekuje otvaranje poglavlja 27, koje se odnosi na zaštitu životne sredine.

“Imamo obavezu da implementiramo regulativu EU. Čeka nas veliki posao”, napomenula je Vesna Mitrović.

Pitanja rada termoelektrana je pitanje rada celog elektroenergetskog sektora, jer je 60 odsto instalisanih kapaciteta u JIE na ugalj. Aleksandar Jakovljević, direktor Sektora za strategiju EPS-a, gledajući primere iz okruženja, zaključuje da svaka zemlja uvažava resurse koje ima. Tako Poljska 92 odsto električne energije dobija iz uglja, Grčka 53 odsto, dok recimo,

Francuska proizvodi svega četiri odsto, jer gro struje u toj zemlji prave nuklearke, a Norveška čak 92 odsto struje dobija iz hidroizvora.

“U energetici investicije traju dugo i brze promene su nemoguće. Svesni smo šta treba da uradimo da bi proizvodnja uglja mogla da nastavi da radi. Kada su termoelektrane u SFRJ pravljene nije bilo strogih ekoloških standarda, oni su nastali u Evropi tek devedesetih. Uprkos tome mi smo po obimu emisija gasova daleko ispod Nemačke ili Poljske. Čak nismo ni uporedivi. Ipak, da bi ispunili sve preuzete obaveze u zaštiti životne sredine mi planiramo ulaganja od ukupno milijardu evra, pre svega u termoelektrane i to najviše u zaštitu vazduha”, rekao je Jakovljević, ukazujući i da su sve druge zemlje pre primena ovih mera imale daleko veće emisije gasove.

Planovi EPS-a su da se do 2026. godine emisija sumpordioksida smanji za 92 odsto, oksida azota za 46 odsto, a emisija praškastih čestica za 84 odsto.

Uz sve moguće alternative, računajući i nuklearnu i hidro energiju i energetska efikasnost, pa čak i uvoz Jakovljević je ocenio da će uz implementaciju svih mera za zaštitu životne sredine u narednom periodu sektoru ugalj ostati osnova elektroenergetskog sektora Srbije. Slična rasprava vodi se i u Crnoj Gori, gde su u toku pripreme za izgradnju drugog bloka termoelektrane u Pljevljima. Pored dve hidroelektrane, ova TE proizvodi u proseku oko 40 odsto električne energije u Crnoj Gori.

Ivan Mrvaljević, član tima EPCG u projektu izgradnje drugog bloka TE Pljevlja istakao je da je energetska nezavisnost glavni razlog zašto se ulazi u ovaj projekat. Novi blok će, takođe, obezbediti i bolju snabdevenost potrošača, ali i mogućnost izvoza struje u Italiju preko podmorskog kabla koji se postavlja.

Ponuda najboljeg ponuđača, češke Škode Praha za izgradnju bloka instalisane snage od 254 megavata je 338,5 miliona evra, a Mrvaljević ističe da ukupni troškovi finansiranja treba da budu oko 450 miliona evra, za šta bi se mogao obezbediti kredit od Češke eksportne banke. U izradi je studija izvodljivosti, od koje će i zavistiti sudbina projekta, mada, kako Mrvaljević ističe, sa sadašnjim cenama električne energije to će biti težak posao.

“Nije moguće samo kroz studiju izvodljivosti utvrditi značaj TE Plevlja za Crnu Goru. Termoelektrana je ne samo potrebna već i neophodna za elektroenergetski sistem Crne Gore”, poručio je Mrvaljević, ističući da bi povezivanjem grada Pljevalja na daljinsko grejanje, koje bi obezbedio novi blok čak bila popravljena ekološka situacija, pošto su individualna domaćinstva, koja se greju na ugalj, najveći zagađivači vazduha.

Sličan projekat već četiri godine sprovodi grad Beograd, koji prema rečima Jasmine Madžgalj iz Sekretarijata za zaštitu životne sredine, radi na gašenju individualnih kotlarnica i povezivanju na sistem daljinskog grejanja.

Govoreći o termokapacitetima i zahtevu NVO za gašenjem termoelektrana Madžgalj je kategorična:

“Sve i da imamo sredstva i tehničke uslove treba mnogo vremena da se termoeletrane pogase i pređe na alternativne izvore energije. Ako bi se to uradilo u kratkom roku sav standard bi se urušio, jer ne bi bilo električne energije. Ovo treba posmatrati na duži rok, u kratkom roku to je nemoguće”.

Jedna od alternativa uglju o kojoj se možda i ne razmišlja dovoljno je nuklearna energija. Doduše još uvek je na snazi moratorijum na izgradnju nuklearnih elektrana, ali i sama cena izgradnje nuklearke čini je nemogućom za Srbiju, pošto izgradnja manje nuklearke, kao što je Krško, košta 4,5 milijarde evra.

Ilija Plećaš, predsednik NO JP Nuklearni objekti Srbije dugogodišnji je zagovornik nuklearne energije za koju tvrdi da manje zagađuje nego termoelektreane.

“Ugalj, nafta i gas će jednom nestati. Sunčeva energija neće moći da nadomesti taj nedostatak. U narednih 25 godina Kina će trošiti pet puta više energije nego ostatak sveta zajedno. Ako do 2025. ili 2030. godine budemo morali da zatvorimo termoelektreane jedina alternativa biće nuklearna energija”, poručio je Plećaš.

Prema rečima profesora Mašinskog fakulteta Aleksandra Jovovića treba istaći to da je Srbija usvojila već neka važna dokumenta, sa namerom da energetska sektor bude efikasniji, kao i to da je u termoelektranama već dosta urađeno na poboljšanje ekološke situacije.

“Pred Srbijom je izazov, čekaju nas pregovori u okviru poglavlja 27. Neki smatraju da smo spremni za ovo. Ali, pitanje je da li je naš mentalitet spreman na primenu tehnologija koje su potrebne da se ispune standardi, uz velike troškove koje oni vuku. Veći problem je što ne postoji nacionalna strategija razvoja privrede, koja bi odgovorila kako će privreda izgledati za 20 godina, kako bi se uopšte znalo koliko i kakva energija će nam biti potrebna. Zato se ne mogu postaviti ni temelji borbe protiv klimatskih promena, ni zaštite životne sredine”, upozorio je Jovović.

izvor: novaekonomija.rs